

LAO ĐỘNG TRẺ EM LÀ GÌ

Lao động trẻ em là công việc khiến trẻ em mất đi tuổi thơ, tiềm năng và nhân cách, và có ảnh hưởng xấu tới sự phát triển về thể chất và tinh thần của trẻ, bao gồm cả việc cản trở khả năng đến trường. Nó bao gồm những công việc:

- Nguy hiểm và gây hại cho trẻ em về mặt tinh thần, thể chất, xã hội hay đạo đức; và
- Cản trở việc học tập của trẻ em do:
 - ▶ Lấy đi của các em cơ hội học tập;
 - ▶ Buộc các em phải nghỉ học sớm; hay
 - ▶ Buộc các em phải kết hợp việc học với làm việc nặng nhọc và trong nhiều giờ.

(Tổ chức Lao động Quốc tế - ILO)

KHI NÀO CÔNG VIỆC DO TRẺ EM THỰC HIỆN BỊ COI LÀ LAO ĐỘNG TRẺ EM?

Người dưới 18 tuổi làm việc là lao động trẻ em nếu vi phạm bất kỳ một tiêu chí nào trong các tiêu chí sau đây:

1 Loại công việc

Giới hạn theo 3 nhóm tuổi (đồng thời thỏa mãn tiêu chí thời giờ làm việc) như sau:

Dưới 13 tuổi

Làm những công việc ngoài quy định tại Khoản 3 Điều 145 Luật lao động năm 2019 và “Danh mục công việc được sử dụng người dưới 13 tuổi làm việc” quy định tại Thông tư số 11/2013/TT-LĐTBXH năm 2013 và “Các trường hợp ngoại trừ” theo Công ước số 138 của ILO

Đủ 13 – dưới 15 tuổi

Làm những công việc ngoài “Danh mục công việc được sử dụng người từ đủ 13 tuổi đến dưới 15 tuổi làm việc” quy định tại Thông tư số 11/2013/TT-LĐTBXH năm 2013 và “Các trường hợp ngoại trừ” theo Công ước số 138 của ILO

Đủ 15 – dưới 18 tuổi

Tham gia một công việc và hoạt động kinh tế mà vi phạm quy định tại Khoản 1, Điều 147 Luật Lao động năm 2019 và “Danh mục các công việc và nơi làm việc cấm sử dụng lao động là người chưa thành niên” quy định tại Thông tư số 11/2013/TT-LĐTBXH năm 2013.

2 Nơi làm việc

Giới hạn theo nơi làm việc như sau:

(a) Những nơi làm việc bị cấm quy định tại khoản 2 Điều 147 Bộ Luật Lao động năm 2019, cụ thể:

- ▶ Dưới nước, dưới lòng đất, trong hang động, trong đường hầm
- ▶ Công trường xây dựng
- ▶ Cơ sở giết mổ gia súc
- ▶ Sòng bạc, quán bar, vũ trường, phòng hát karaoke, khách sạn, nhà nghỉ, cơ sở tắm hơi, cơ sở xoa bóp; điểm kinh doanh xổ số, dịch vụ trò chơi điện tử
- ▶ Nơi làm việc khác gây tổn hại đến sự phát triển thể lực, trí lực, nhân cách của người chưa thành niên.

(b) Những nơi làm việc bị cấm quy định tại “Danh mục các công việc và nơi làm việc cấm sử dụng lao động là người chưa thành niên” theo Thông tư số 11/2013/TT-LĐTBXH năm 2013.

3 Các hình thức lao động trẻ em tồi tệ nhất

Không được phép sử dụng người dưới 18 tuổi vào những công việc sau đây:

- (a) Mọi hình thức nô lệ hoặc tương tự nô lệ, như buôn bán trẻ em, gán nợ, lao động khổ sai, lao động cưỡng bức, bao gồm tuyển mộ cưỡng bức hoặc bắt buộc trẻ em để phục vụ trong các cuộc xung đột vũ trang
- (b) Sử dụng, dụ dỗ hoặc lôi kéo trẻ em tham gia vào hoạt động mại dâm, sản xuất văn hóa phẩm khiêu dâm hoặc biểu diễn khiêu dâm
- (c) Sử dụng, dụ dỗ hoặc lôi kéo trẻ em tham gia các hoạt động bất hợp pháp, đặc biệt là hoạt động sản xuất, tàng trữ, vận chuyển và buôn bán các chất ma túy như đã được xác định trong các điều ước quốc tế có liên quan
- (d) Những công việc mà tính chất hoặc điều kiện tiến hành có thể có hại cho sức khỏe, sự an toàn và đạo đức của trẻ.

(Theo Điều 3 Công ước 182 của ILO năm 1999)

4 Thời giờ làm việc

Giới hạn theo ngày và theo tuần cho 2 nhóm tuổi (thỏa mãn tiêu chí thời giờ làm việc quy định tại Điều 146 Luật lao động năm 2019) như sau:

Dưới 15 tuổi	Không quá 4 giờ/ngày và 20 giờ/tuần
Đủ 15 - dưới 18 tuổi	Không quá 8 giờ/ngày và 40 giờ/tuần <i>(mọi công việc trừ công việc vi phạm tiêu chí thứ hai và ba)</i>

Hãy gọi 111 khi thấy trẻ em bị bóc lột sức lao động

TÓM TẮT CÁCH ÁP DỤNG BỐN TIÊU CHÍ XÁC ĐỊNH LAO ĐỘNG TRẺ EM

Các ô trắng thể hiện những công việc do trẻ em và người chưa thành niên thực hiện mà không bị coi là lao động trẻ em. Đó là khi cả bốn tiêu chí cùng được thỏa mãn. Các ô tô màu thể hiện lao động trẻ em cần phải phòng ngừa và giảm thiểu. Đó là khi có một hoặc nhiều hơn một tiêu chí bị vi phạm.

Công ước 138 của ILO							
Công ước 182 của ILO							
Tuổi thành niên - 18 tuổi							
Đủ 15 - dưới 18 tuổi							≤ 8 giờ/ ngày & 40 giờ/ tuần
Tuổi LĐ tối thiểu - 15 tuổi							
Đủ 13 - dưới 15 tuổi							≤ 4 giờ/ ngày & 20 giờ/ tuần
13 tuổi							
Dưới 13 tuổi							
	Các công việc ngoại trừ trong quy định độ tuổi lao động tối thiểu	Công việc nhẹ (theo danh mục được sử dụng người dưới 13 tuổi, Khoản 3 điều 145)	Công việc nhẹ (theo danh mục được sử dụng người từ đủ 13 tuổi đến 15 tuổi)	Công việc không nguy hại, không là hình thức lao động trẻ em tồi tệ nhất, không là công việc nhẹ	Công việc nặng nhọc, độc hại, nguy hiểm	Nơi làm việc bị nghiêm cấm	Các hình thức lao động trẻ em tồi tệ nhất khác
Tiêu chí 1 (Điều 145, Thông tư 11/2013/TT-LĐTBXH)				Tiêu chí 2 (Điều 144, 147 BLLĐ năm 2019, TT 11/2013, TT liên tịch 21/2004)		Tiêu chí 3 (Công ước 182)	Tiêu chí 4 (Điều 146 BLLĐ 2019)

(Nguồn: Hiệu chỉnh theo các công ước quốc tế và luật quốc gia của Việt Nam, dựa trên hình gốc từ Báo cáo toàn cầu của ILO: A future without child labour, Report I(B) ILO 90th, 2002)

Tài liệu này được in ấn từ nguồn hỗ trợ Bộ Lao động Hoa Kỳ tài trợ theo Thỏa thuận Hợp tác số IL-26682-14-75-K-11. Tài liệu này không nhất thiết phản ánh quan điểm hay các chính sách của Bộ Lao động Hoa Kỳ, cũng như việc đề cập đến thương hiệu, sản phẩm thương mại hay tổ chức nào không có nghĩa bao hàm sự chứng thực của Chính phủ Hoa Kỳ. Một trăm phần trăm tổng chi phí Dự án do chính phủ Hoa Kỳ tài trợ với tổng số tiền là 8 triệu đô la

BA TRƯỜNG HỢP DOANH NGHIỆP LIÊN QUAN ĐẾN VI PHẠM VỀ LAO ĐỘNG TRẺ EM

Trường hợp	Ví dụ
Doanh nghiệp làm phát sinh/ sử dụng lao động trẻ em hoặc có nguy cơ làm như vậy thông qua hành động hoặc quyết định của mình.	Doanh nghiệp tuyển dụng trẻ em dưới tuổi lao động tối thiểu không phải cho công việc nhẹ. Doanh nghiệp sử dụng người chưa thành niên làm công việc nặng nhọc độc hại nguy hiểm.
Doanh nghiệp có thể góp phần làm phát sinh vi phạm về lao động trẻ em qua một mối quan hệ kinh doanh (ví dụ, với nhà cung cấp, khách hàng), hoặc qua tương tác giữa hành động của doanh nghiệp và hành động của các bên khác.	Doanh nghiệp liên tục thay đổi yêu cầu đặt hàng với nhà cung cấp mà không điều chỉnh thời hạn hoặc giá mua phù hợp khiến họ phải tìm cách thuê thầu phụ có sử dụng lao động trẻ em. Doanh nghiệp góp phần gây ô nhiễm nước sông dẫn tới cá chết hàng loạt, khiến nông dân nuôi các mất nguồn thu nhập và phải cho trẻ em đi làm kiếm thêm thu nhập để bù đắp.
Vi phạm về lao động trẻ em có liên quan đến hoạt động, sản phẩm hoặc dịch vụ của doanh nghiệp thông qua hành vi của đối tác kinh doanh, mặc dù doanh nghiệp không làm phát sinh hoặc góp phần làm phát sinh vi phạm.	Họa tiết thêu trên hàng may mặc của thương hiệu thời trang được nhà cung cấp thuê gia công từ các hộ có lao động trẻ em. Đây là hành vi vi phạm hợp đồng gia công và bị cấm theo chính sách của thương hiệu bán lẻ. Thu mua trực tiếp hoặc qua đại lý các nguyên vật liệu thô và nông sản do lao động trẻ em sản xuất.

DOANH NGHIỆP NÊN LÀM GÌ ĐỂ PHÒNG NGỪA VÀ GIẢM THIỂU LAO ĐỘNG TRẺ EM MỘT CÁCH HIỆU QUẢ

Hãy gọi 111 khi thấy trẻ em bị bóc lột sức lao động

Hành động	Kết quả cần đạt
 Rà soát đánh giá tình hình trong doanh nghiệp và chuỗi cung ứng	01 Đánh giá chi tiết rủi ro đối với trẻ em (không chỉ với doanh nghiệp) để thiết kế biện pháp giải quyết Triển khai đánh giá lại do rủi ro luôn thay đổi
 Xây dựng cam kết chính sách	02 Đưa ra cam kết chính sách công khai của doanh nghiệp về việc tôn trọng quyền trẻ em và xóa bỏ lao động trẻ em trong doanh nghiệp và chuỗi cung ứng
 Triển khai các biện pháp trong doanh nghiệp	03 Triển khai các biện pháp hiệu quả để phòng ngừa và giảm thiểu lao động trẻ em trong doanh nghiệp
 Kiểm soát chuỗi cung ứng	04 Gây ảnh hưởng lên hành vi của đối tác trong chuỗi cung ứng để khắc phục, phòng ngừa và giảm thiểu lao động trẻ em
 Giám sát đánh giá	05 Đánh giá theo thời gian để i) củng cố biện pháp phòng ngừa; ii) đo lường hiệu quả của biện pháp khắc phục; iii) thu thập thông tin để cung cấp cho các bên liên quan
 Cung cấp thông tin	06 Cung cấp đầy đủ thông tin để các bên thực hiện và đánh giá hợp lý các nỗ lực của doanh nghiệp Chủ động công bố thông tin nếu doanh nghiệp liên quan đến vi phạm nghiêm trọng
 Huy động sự tham gia	07 Phối hợp chặt chẽ với những trẻ em có khả năng bị ảnh hưởng và gia đình, các nhóm trẻ dễ bị tổn thương, nhà trường, cộng đồng, chính quyền và các bên liên quan khác để đảm bảo các biện pháp hiệu quả và tranh thủ sự ủng hộ

(Nguồn: Hiệu chỉnh dựa trên ILO-IOE, 2015)

CÁC TRÁCH NHIỆM CHÍNH CỦA DOANH NGHIỆP KHI SỬ DỤNG NGƯỜI LAO ĐỘNG DƯỚI 18 TUỔI THEO QUY ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT VIỆT NAM

(Điều 143, 144, 145, 146, 147 Bộ luật Lao động năm 2019)

Hãy gọi 111 khi thấy trẻ em
bị bóc lột sức lao động

- Không vượt quá số giờ làm việc quy định theo nhóm tuổi **01**
- Chỉ sử dụng vào những công việc phù hợp với sức khỏe
- Không sử dụng làm thêm giờ, làm việc vào ban đêm **02**
- Chỉ sử dụng trẻ dưới 15 tuổi làm những công việc cho phép theo nhóm tuổi
- Không sử dụng vào những công việc hoặc nơi làm việc bị cấm **03**
- Chăm sóc về lao động, tiền lương, sức khỏe, học tập
- Lập sổ theo dõi riêng và xuất trình khi cơ quan nhà nước có thẩm quyền yêu cầu **04**
- Tạo cơ hội được học văn hoá **05**
- Ký kết hợp đồng lao động bằng văn bản theo đúng quy định của pháp luật **06**
- Bảo đảm điều kiện làm việc, an toàn vệ sinh lao động phù hợp với lứa tuổi **07**

CÁC HÌNH THỨC XỬ LÝ VI PHẠM VỀ SỬ DỤNG LAO ĐỘNG CHƯA THÀNH NIÊN THEO PHÁP LUẬT VIỆT NAM

STT.	Hành vi vi phạm	Hình thức xử lý
Vi phạm hành chính theo Bộ luật lao động 2019 được xử lý theo quy định tại Nghị định 95/2013/NĐ-CP		
1	Không lập sổ theo dõi riêng khi sử dụng lao động chưa thành niên hoặc không xuất trình sổ theo dõi khi cơ quan nhà nước có thẩm quyền yêu cầu	 Phạt tiền: 10-15 triệu đồng Chế tài khác: Cảnh cáo
2	Sử dụng người dưới 15 tuổi mà không ký kết hợp đồng lao động bằng văn bản với người đại diện theo pháp luật	 Phạt tiền: 10-15 triệu đồng Chế tài khác: Cảnh cáo
3	Sử dụng lao động chưa thành niên làm việc quá thời giờ làm việc quy định	 Phạt tiền: 10-15 triệu đồng Chế tài khác: Cảnh cáo
4	Sử dụng người từ đủ 15 tuổi đến dưới 18 tuổi làm thêm giờ, làm việc vào ban đêm	 Phạt tiền: 10-15 triệu đồng Chế tài khác: Cảnh cáo
5	Sử dụng lao động là người chưa thành niên làm công việc, tại nơi làm việc bị cấm	 Phạt tiền: 20-25 triệu đồng
6	Sử dụng người dưới 15 tuổi làm công việc ngoài danh mục được pháp luật cho phép	 Phạt tiền: 20-25 triệu đồng
Vi phạm hành chính theo Luật trẻ em 2016 được xử lý theo quy định tại Nghị định 144/2013/NĐ-CP		
7	Cha, mẹ, người giám hộ, người nuôi dưỡng bắt trẻ em làm công việc gia đình quá sức, quá thời gian, ảnh hưởng đến việc học tập, vui chơi, giải trí và sự phát triển của trẻ em	 Phạt tiền: 1-3 triệu đồng Chế tài khác: Xử phạt bổ sung; Khắc phục hậu quả
8	Sử dụng trẻ em để mua, bán, vận chuyển hàng hóa, hàng giả, hàng trốn thuế, tiền tệ trái phép	 Phạt tiền: 10-15 triệu đồng Chế tài khác: Xử phạt bổ sung; Khắc phục hậu quả
9	Dụ dỗ, lôi kéo, ép buộc trẻ em bỏ học, nghỉ học	 Phạt tiền: 1-3 triệu đồng Chế tài khác: Cảnh cáo; khắc phục hậu quả
10	Dụ dỗ, lôi kéo, ép buộc trẻ em bỏ nhà đi lang thang	 Phạt tiền: 3-5 triệu đồng Chế tài khác: Khắc phục hậu quả
11	Cha, mẹ, người giám hộ ép buộc trẻ em đi lang thang kiếm sống; lợi dụng trẻ em lang thang để trục lợi	 Phạt tiền: 5-10 triệu đồng Chế tài khác: Khắc phục hậu quả
12	Tổ chức, ép buộc, cho thuê, cho mượn, sử dụng trẻ em để xin ăn	 Phạt tiền: 10-15 triệu đồng Chế tài khác: Khắc phục hậu quả
13	Dụ dỗ, lôi kéo, ép buộc trẻ em tham gia phục vụ đánh bạc, chứng kiến việc đánh bạc hoặc việc sử dụng trái phép chất ma túy	 Phạt tiền: 3-5 triệu đồng Chế tài khác: Khắc phục hậu quả
14	Đưa hình ảnh của trẻ em vào sản phẩm văn hóa, thông tin, truyền thông có nội dung khiêu dâm, bạo lực, kinh dị	 Phạt tiền: 40-50 triệu đồng Chế tài khác: Khắc phục hậu quả
Nếu hành vi vi phạm cấu thành tội hình sự sẽ bị xử lý theo quy định trong Bộ luật Hình sự 2017		
15	Tội vi phạm quy định về sử dụng người lao động dưới 16 tuổi	 Phạt tiền: 30-200 triệu đồng Chế tài khác: Phạt cải tạo không giam giữ đến 03 năm; Phạt tù từ 06 tháng đến 07 năm; Người phạm tội còn có thể bị phạt tiền từ 10 - 50 triệu đồng, cấm hành nghề hoặc làm công việc nhất định 1-5 năm.